

Balada - Plan

Una dintre speciile cele mai reprezentative ale literaturii populare este balada sau cantecele batranesc, a carei existenta este atestata, in anumite medii, inca din secolele al XIV-lea si al XV-lea.

Numele ei provine de la francezul "ballare", cu originea in verbul latin medieval "ballare", si a denumit la inceput un cantece simplu si scurt, compus din trei strofe egale cu refren ce se canta in cor in timpul dansului [Mihai Pop, Pavel Ruxandoiu], "ballare " insemnand de fapt " a dansa".

Ambii termenii, si cel de "balada" si cel de "cantece batranesc", au fost impusi la noi de Vasile Alecsandri, o data cu publicarea culegerii de folclor din 1852 si 1853, intitulata Poezii populare. Balade [cantece batranesti], adunate si indreptate de V. Alecsandri. Termenul propriu pentru aceasta specie literara folclorica este socotit insa cel de cantece epic, " batranesti " fiind denumite numai cantecele epice eroice, iar " balade ", cele epico-lirice sau nuvelistice.

Apartinand literaturii folclorice, baladele au notele caracteristice creatiei populare. Ele au fost compuse de oameni talentati din popor, necunoscuti, ceea ce le confera caracter anonim. Transmiterea lor s-a realizat pe cale orala, fiind destinate ascultarii intr-o colectivitate, cantate mai intai la nunti, apoi si cu alte prilejuri, cum ar fii clacile, sezatoriile sau alte diferite intruniri populare. In procesul transmiterii pe cale orala, din generatie in generatie, baladele au suferit interventia voluntara si involuntara, obiectiva sau subiectiva a mai multor autori anonimi, ele dobandind astfel un caracter colectiv si cunoscand mai multe variante. Este suficient sa exemplificam cu balada Miorita, capodopera literaturii noastre populare, care cunoaste peste o mie de variante intalnite in toate tinuturile locuite de romani, intre care exista si o varianta sub forma de bocet.

Textul baladelor are parti recitate, dar si cantate intr-un anumit ritm impus de desfasurarea actiunii, fapt ce dovedeste caracterul lor sincretic. Totodata, ele au o parte introductiva, cunoscuta sub numele de taxam, prin care interpretul, de obicei un lautar, atrage atentia auditoriului asupra faptelor ce urmeaza a fii prezentate, captand astfel interesul si bunavointa ascultatorilor.

Caracterul expresiv al baladelor este realizat printr-o anumita gradare si tensionare a actiunii, prin prezenta unor elemente fabuloase sau prin insusirile personajelor.

Povestind fapte deosebite din trecut, ele sunt opere epice, in care, ca mod de expunere, domina naratiunea. Intamplarile infatisate se refera la faptele haiducilor, la unele evenimente istorice, la vitejia unor eroi, dar si la viata obosnuta a oamenilor, care capata insa semnificatii deosebite datorita modului in care sunt prezentate. Uneori, faptele reale se impletesc cu cele fantastice, insa elementul fabulos nu este prezent in aceeasi masura ca in basm.

Diversitatea tipologica a baladelor dovedeste multitudinea aspectelor infatisate, larga lor arie tematica, dar si receptivitatea deosebita a autorului anonim la toate aspectele lumii care il inconjoara.

In ciuda acestei diversitati tipologice, baladele, indiferent de tema abordata, au si cateva note definitorii generale : sunt opere populare epice in versuri, in care sunt relatate intamplari deosebite din trecut, savarsite de personaje cu insusiri iesite din comun. Actiunea baladelor este simpla si cu un numar mic de personaje exemplare, prezentate, de obicei, in antiteza.